

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.18, november 2021

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1853 (SJ: 1032)

R *Renskrift*, (SJ:)

Andre udgaver

PS *Poetiske Skrifter* 8

GSV *Grundtvigs Sang-Værk* 4, nr. 269

Teksten er etableret af Vanja Thaulow

Punktkommentarer, indledning og tekstredigering er skrevet af Vanja Thaulow, redigeret af Else Riisager og Jon Tafdrup

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.phil. Jes Fabricius Møller

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[[A:1]

Taler og Psalmer
ved Bisættelsen
af
Clara Sophie Carlsens
Liig
den 3^{die} Januar 1853.

Kjøbenhavn.

[[A:2]] [[A:3]]

I Sørgehuset.

Tale

af

Pastor **Rørdam.**

[[A:4]] [[A:5]]

Menneskets Herlighed er som Markens Blomst! Som Blomsterne paa Marken blomstre vi en liden Stund; saa reiser Veiret sig og farer hen over Blomsten, — og Blomsten er ikke mere! Men Herrens Ord bliver evindeligt! Herrens Kjærlighed varer fra Slægt til Slægt over Eder, som holde hans Pagt, Ps. 103, 15—18. 1 Pet. 1, 25.

Din Hustru var født til megen Herlighed! Paa det store Frysensborg voxede hun op som Blomsten i Enge, elsket af sin Fader og Moder, sine Søstre, sin Broder. Nitten Somre gammel drog hun, glad og lykkelig ved Din Kjærlighed, ind med Dig paa Dine Fædres gamle Gaard; og Livets Ungdom og Ungdoms Kjærlighed omsvævede Eder! Da kunde Du sige: “Skoven stander deilig og grøn, den Sommer og den Eng saa vel kunne sammen!”

Men, Menneskets Herlighed er som Markens Blomst! Veiret reiste sig, og det reiste sig hurtigt, hurtigere, end det pleier; og det gik langsomt, langsommere, end det |A:6|pleier, — hen over Din unge Hustru! Men, Veiret reiser sig som Gud vil, og Veiret gaaer som Gud vil det. Du har med egne Øine seet Din unge Hustru falme og visne, som Markens Blomst! og Du saae hende stride den alvorlige mørke Strid — ikke i et Øieblik — men det blev Vaar og Sommer, og det blev Høst og Vinter — før den forfærdelige Strid var til Ende.

Det er ikke altid sagt, at Manden lider, fordi Hustruen lider; stundum er der aldeles intet Baand imellem Mand og Kvinde. Men, imellem Dig og Clara — der var Baand; derfor er der gaaet megen Smerte gennem Din Sjæl. Du har gaaet i Taalmodigheds Skole!

Men, hvad Du lovede *Clara* paa Din Bryllupsdag, har Du holdt: “i Medgang og i Modgang” var Du trofast og kjærlig. Jeg har tidt glædet mig over Din Sagtmodighed og Din Æmhed.

Saa er Menneskets Herlighed som Markens Blomst; men Herrens Ord bliver evindeligt, og Herrens Kjærlighed naaer fra Aar til Aar — over Eder, som holde hans Pagt!

Midt i al sin Marter havde *Clara* Øre for Guds Ord; men Guds Ord giver Kræfter! og derfor — fordi *Clara* havde Øre for Guds Ord, havde hun ogsaa, under alle sine Lidelser, Hjertelag baade for Guds og Menneskenes Kjærlighed.

Da vi To taltes ved sidste Gang, var *Du* meget syg; men — Du knurrede ikke mod Herren! Uagtet alle Dine Lidelser var Du sikker paa Guds Kjærlighed. Og [|A:7](#) det var ikke saaledes i Almindelighed at Du sagde: “Gud er god;” men Du sagde: “Gud har været usigelig god imod mig.” Og Du mindedes Guds Velgjerninger — thi Du talte om de lykkelige Dage, Du havde levet hjemme i Din kjønne, hyggelige Stue, glad ved Din Huusbonds og Dine Børns Kjærlighed. Og Du talte om Aaen, som gaaer forbi den gamle Gaard; hvor let dens Bølger havde vugget Dig. Og Du talte om Aasen, med Udsigt over Skov og Dal — til Havet, der ruller blaat, og — hvor ofte Du der havde frydet Dig.

Du talte ogsaa om Dine svære Fristelser! Men, sagde Du, “naar Fristelserne komme, bekjender jeg Troen paa Gud Fader og paa Guds Søn og paa den Hellig-Aand” — thi, sagde Du, — “den Tro er jeg døbt til, og den Tro skal jeg jo stride for!” og “saa beder jeg Fader vor! og det bliver stille i mig og udenfor mig.”

Du talte ogsaa om Dine Lidelser, og Du sagde: “for vore Synders Skyld maae vi lide meget!” Men Du digtede Dig ikke selv en Forsoning enten af Dine milde Gaver eller af Dine svære Lidelser! Du tænkte ikke at Du kunde udslette Dine Synder ved Dine Lidelser; men Du sagde: “nu længes jeg efter at gaae til Herrens Bord!” Thi — Du havde den gamle Tro, at den Herre Christus havde lidt for Dig, og at han havde hengivet sit Legeme og udøst sit Blod, at Dine Synder skulde være glemte og udslettede; og Du havde det faste Haab, at den Herre, som selv er Opstandelsen og Livet, vilde komme til Dig og styrke Dig i den sande Tro til det [|A:8](#) evige Liv hos Jesu Christi Fader og vor Fader, som er i Himlene.

“Salige ere de Døde, som døe i Herren!” Men, fordi Du døede i den ene og sande Tro, derfor var Du ogsaa ganske vis paa, at Herren vilde sige til Dig, som han fordem sagde: “Qvinde, nu er Du løst fra Din Sygdom.”

“Brustne Øine læges brat
I de grønne Sale,”
Derfor sødt om Sommernat
Sjunge Nattergale.

I Himlen holdes den feireste Juul.

Men *Du* har været fast bunden til en Sjæl, som ikke har ladet sig bedaare af denne Verdens falske Herlighed. *Clara* eiede denne Verdens Herlighed, men da hun veiede den, fandt hun den for let og for kold mod Jesu Christi evige Kjærlighed.

Men *Clara* gik hellerikke tilgrunde i Lidelsernes stillestaaende Vande, thi hun holdt for, at denne Tids Lidelser ere ikke at agte mod den Herlighed, som engang skal aabenbares for os.

I Frydstid og i Graadstid stred hun Troens gode Strid, og Hun fuldkommede Løbet og bevarede Troen! Men at være sikker paa Jesu Christi Naade, og paa Guds Kjærlighed, og paa den Hellig-Aands Samfund — med Syndernes Forladelse og det evige Liv: — det **A:9**er i Sandhed selv at blive til Noget, og det er i Virkelighed selv at eie Noget; thi det er at eie Guds Kraft til Salighed inde i sit eget Hjerte.

Det er en stor Lykke for Dig, at have været bunden til en saaden Sjæl.

Men *Du* er hverken en ørkesløs eller en glemsom Tilskuer af Livet. Hvad *Du* har seet og hørt, vil *Du* overveie i Dit eget Hjerte. Nu veed *Du*, at det indvortes Menneske kan være sundt og friskt, skjøndt det udvortes fordærves.

Og hvad *Du* har seet og hørt, vil *Du* tale om — til *Dine* og til *Claras* Børn! — at *Claras* Børn maae arve deres Moders sikkre og mægtige Tro! *da* vorde de ikke arveløse paa Jorden eller i Himlen.

Gud velsigne *Dig* og *Dine!* at I alle Dage maae tælles blandt den gamle Adelslæggt, som vidner: Menneskets Herlighed er vel som Markens Blomst, men Guds Kjærlighed varer fra Slægt til Slægt over alle dem, som bevare hans Pagt; og Guds Kraft fuldkommes i Skrøbelighed!

Gud styrke os Alle til at stride Troens gode Strid og til at bevare Troen, at vi maae samles hos vor Fader i Himlen!

Fred være med Eder!

[A:10] [A:11]

I Vartou Kirke.

Psalmer.

Mel: Kommer til mig sagde Guds Søn.”

- 1 At sige Verden ret Farvel
I Livets Gry og Livets Qveld
Er lige tungt at nemme,
Det lærtes aldrig paa vor Jord,
Var, *Jesus*, ei Du i Dit Ord
Hos os, som Du er hjemme!
- 2 Hvor tit hos Dig end Trøst jeg fandt,
Naar Hjertet skjalv og Graaden randt,
Og Verdens Bølger bruste,
Ved Støvet hænger dog min Sjæl,
Og Slangen bider i min Hæl,
Skjøndt Du dens Hoved knuste!
- 3 O *Jesus*, Herre, Broder sød!
Du kjender bedst den bittre Død,
Du har den overvundet;
Vor Skabning grandt og kjender Du,
Veed godt, vi Alle see med Gru
Vort Timeglas udrundet!
- 4 |A:14O, kom Du, som eengang, jeg veed,
Du i Din Faders Herlighed
Skal klart Dig aabenbare;
Var det i Gry, var det i Qveld,
Jeg skyndte mig, med kort Farvel,
I Sky til Dig at fare!
- 5 Men kommer Døden førend Du,
Kom da i Løn, og kom ihu,
Hvor mørkt der er i Graven!
Omstraal mig, saa jeg glemmer den!
Salv Øiet paa Din syge Ven,
Saa jeg kan see Guds-Haven!
- 6 Kom i den sidste Nattevagt,
I En af mine Kjæres Dragt,
Og sæt Dig ved min Side!
Og tal med mig, som Ven med Ven,
Om, hvor vi snart skal sees igjen,
Og glemme al vor Qvide.

7 Kom, som Du vil! jeg veed det vist,
Du selv har sagt, at her og hist
Du kjendes vil paa Røsten;
Den Røst, hvorved, trods Verdens Larm,
Os Hjertet brænde kan i Barm,
Og smelte hen i Trøsten!

8 |A:15 O lad mig, i min sidste Stund,
Det høre af Din egen Mund,
Som Aand og Liv kan tale,
Hvor rart der er i Himmerig,
Og at Du Stol har sat til mig
I Dine lyse Sale!

9 Før Døden, med sin Iistap-Haand,
Gjør Skjel imellem Støv og Aand,
Bortvifter Hjertets Varme,
Indslumre skal jeg da med Lyst
Som Barnet ved sin Moders Bryst
I Dine Frelser-Arme!

|A:16

Mel: "Frygt, mit Barn, den sande Gud"

1 Fred, til Bod for bittert Savn,
Gud os gav i *Jesu* Navn,
Fred os købte med sit Blod,
Fred os Jesus efterlod!
Christendom er i een Sum
Fredens Evangelium!

2 Fred er Kirkens Velkomst-Ord
Og Farvel paa denne Jord;
I vor Daab det til os lød,
Skal gjenlyde i vor Død:
Fred med Eder! Herrens Fred!
Nu, og i al Evighed!

|A:17

Før Jordspaaakastelsen.

Tale

af

Pastor **Grundtvig**

|[A:18]|A:19

Naade, Barmhertighed og Fred af Gud Fader og Sønnen *Jesus Christus* være i Sandhed og Kjærlighed med Eder Alle!

Vi ere jo Alle dødelige Mennesker; om os Alle drages Livet og Døden, fra Vuggen indtil Graven, og over os Alle vil rimeligviis Døden, lidt før, eller lidt senere, udvortes og tilsyneladende vinde en ligesaa afgjørende Seier som den, udvortes og tilsyneladende, har vundet over den ædle Sjæl, den trofaste og kjærlige Ægtefælle, Datter og Moder, Søster og Veninde, hvis Støv vi her følge paa Vei til Hvilestedet i Jordens Skjød; saa at hvad der udmærker dette Dødsfald fra tusinde andre: hvad der driver mig, som Ordets Tjener, til at dvæle derved, og hvad der kan være til særdeles Trøst for den Henfarnes Nærpaarørende, Venner og Kyndinge, det er, at hos hende var Kampen mellem Liv og Død, igjennem en Række af Aar, saa kjendelig, saa vitterlig, og saa smertelig som kun hos Faa, og at hos hende var tillige Livets indvortes og virkelige Seier over Døden saa kjendelig og saa herlig som hos endnu **|A:20**Færre: ja, for dem, som stode ved hendes Døds seng, hartad ligesaa kjendelig som Dødens udvortes, tilsyneladende Seier er for os Alle. Thi ligesom vi derfor Alle af Hjertet maatte ønske hende Hvile, saaledes kan vi ogsaa ønske hende til Lykke med Hvilen som Seierens Frugt.

Om den usædvanlig lange og svære Kamp imellem det ungdomsfriske Liv, med den stærke Livslyst, og den haardnakkede, dødelige Sygdom, vil jeg imidlertid ikke videre tale; thi Mindet derom er levende nok hos os Alle, uudsletteligt hos dem, der stode hende nærmest og følte smerteligt deres Afmagt til at hjælpe — endog til at lindre; men om Seieren, som det evige Livs Ord og Guds Herligheds Haab vandt hos hende over Døden med al dens Pine, Frygt og Rædsel: derom maa jeg nødvendigviis tale et oprigtigt Ord, baade til Trøst for de Sørgende og til Ære for den Herre, jeg tjener: vor Herre *Jesus Christus*, som ogsaa her klarlig beviiste, at han virkelig er, hvad han kalder sig: “Opstandelsen og Livet”, saa, hvem

der troer paa ham, skal overleve Døden, og hver Sjæl, som levende troer paa ham, den dør ikke evindeligt.

Ja, det er kun sjelden, at vi med den Sikkerhed, som her, kan anvende paa en Hensovet, hvad der staaer skrevet, at medens det *udvortes* Menneske hentæredes, fornyedes det *Indvortes* Dag fra Dag, under den salige Vished, at den nærværende Trængsel, hvor tung den end kan falde os, dog kun veier saare lidt mod den **[A:21]** overvættets Herlighed, der skal aabenbares paa os, som forvente Frelseren, den Herre *Jesus Christus*, der vil herliggjøres i alle sine Hellige og beundres i alle sine Troende.

Dette var min trøstefulde Tanke, da jeg den sidste Aften, paa vor Frelasers Fødselsdag, gik fra *hendes* Leie, som følte dybt, at, "hvad enten vi leve eller døe, da høre vi Herren til" — den Herre, som er Naaden og Sandheden selv, og skjøndt Tvivl om Herrens Gjerninger er godtkjøbs hos os Alle, saa fristes jeg dog ikke til mindste Tvivl ved deres sanddrue Vidnesbyrd, som stode hos i de sidste Timer, at *da* saae hun i Aanden de Guds-Engle, som bære de Troendes Sjæle til hans Paradiis, da havde Døden for *hende* mistet sin Braad, og hun forudsaae i Aanden med triumpherende Blik den Herlighed, hun kaldte, og maatte kalde "*mageløs!*"

Lad os derfor prise *hende* lykkelig, den ædle Sjæl, som stred den gode Strid, bevarede Troen, fuldendte seierrig Løbet og vandt Livets Krone! Gud glæde hendes Sjæl i de evige Boliger, og Gud trøste hendes Efterladte med den rige Trøst, som hun fandt deri, at selv Døden kan ikke bryde "de Helliges Samfund". Og her i dette lave Bedehuus, hvor hun helst paakaldte Herren i det Høie, her, hvor hun følte det gladelig, at hun er saa nær hos alle dem, som i Sandhed paakalde hans Navn; her, hvor, efter hendes Begjæring, Menighedens Bøn om en sød og salig Ende opsteg for hende i Vorherres *Jesu* Navn, her ville vi, efter christelig Skik, **[A:22]** indvie hendes Støv til den glædelige og ærefulde Opstandelse, som vor korsfæstede, men igjen opstandne Frelser, Vorherre *Jesus Christus*, har lovet alle Sine, og som Faa have troet fastere paa, eller glædet sig inderligere til, end vor i Herren salig hensovede Søster og Veninde!

[A:23]

Sang

Clara Carlsen.

- 1 Livet og Døden de ypped en Kiv,
Den varer, mens Timeglas rinde;
Kun med den *Frelser*, som Lys er og Liv,
Kan Mennesket Død overvinde.
Men *han* har det evige Liv i sin Mund;
Ved *Jesu* Livs-Aande i Døds-Kampens Stund
Faae Seier de troende Sjæle!

- 2 Kirkens, Vorherres og Guds-Aandens Aar
Det følger ei Sol eller Maane;
Advent er *Vinter* og *Julen* er *Vaar*,
Da Bølger mod Skyerne blaane;
Da fødes i Lunden alt Livet paany
Og da flyve Fuglene Sommer ad By
Og synge med Lyst i Løvhytten!

- 3 [A:26] Haard var Din Vinter, men mild var Din Vaar,
Og sød er Din Sommer, Veninde!
Godt det for hele Guds Menighed spaaer,
Saa evig det gaaer ei af Minde,
[PS:24] Hvor fage, ved Varmen og Kraften i Løn
Iisbjergene smelted og Skoven blev grøn,
Med Lifligheds Sang i Løvhytten.

- 4 Det var om Julen, paa Jule-Søndag,
Og det var ved Midnattens Time:
Lærken begyndte at slaae sine Slag,
Og Himmerigs Klokker at kime:
Da hørte *Du* Julenats-Englenes Sang,
Da for Dine Øine den Rose udsprang,
Som fylder med Duft Paradiset!

- 5 Jublende løfted da Haand Du og Røst:
Velkomne Guds Engle i Skare!
“Mageløst er det, – tilbunds mageløst!”
Hvor saligt i Fred at henfare!

Dit Øie saae Dagen, hvor Nat er ei meer,
Og Luftning fra Landet, hvor aldrig det sneer,
Med Rosenduft kom Dig imøde!

6 |A:27| Sjælen fik Vinger da brat — som en Fugl
Og fulgtes med Engle i Skare,
Synger nu sødt om den liflige Juul,
Og frydes ved Dagen hiin klare.
Men Støvet maa blunde til Paaskedags Gry
Da Alle vi mødes med Herren i Sky
Som selv han opstod fra de Døde!

7 Sengen vi rede nu her til Dit Støv,
Hvor bedst Du det hued i Haven,
Stormen nu hvirvler i gulbrune Løv,
Og hvirvler dem hen over Graven.
|PS:25| Naar Himlen er klar, og naar Dagen er lang,
Løvtræer i Klynge og Fuglenes Sang
Dog minde om Julenats-Vaaren!

8 Dufte skal da og af Roser en Krands,
Saa deilig som Tiden kan taale;
Varsle skal Glimt om den fuldbaarne Glands
Naar Støvet er klart til at straale.
Hvad Sjælen alt nyder, da Legemet faaer:
En glædelig Juul, et lyksaligt Nytaar,
Med Blus paa de evige Bjerge!

9 |A:28| |GSV:348| Velkomment være os Herrens Nytaar,
Velsignet i Nye og i Næde!
Midvinters-Natten gjør Herren til Vaar,
Da fødes den fuldkomne Glæde!
Som Lynet slaaer Julenats-Engelen ned, —
Da toner i Sky det om Glæde og Fred
Fra Engle som Stjerner i Klynge!
